

Examenopgaven VMBO-GL en TL

2003

tijdvak 1
dinsdag 20 mei
09.00-11.00 uur

MAATSCHAPPIJLEER 2 GL EN TL

MAATSCHAPPIJLEER VBO-MAVO-D

Dit examen bestaat uit 43 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 55 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

300005-580-561o

● **Meerkeuzevragen**

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

POLITIEK

- 1p ● 1 Welk orgaan behoort niet tot de overheid?
- A de Provinciale Staten
 - B de vakcentrale FNV
 - C het college van burgemeester en wethouders
 - D het kabinet

tekst 1

Eerste Kamer akkoord met burgemeestersreferendum

Den Haag(ANP)- Met alleen de fracties van het CDA, de ChristenUnie en de SGP tegen, is de Eerste Kamer akkoord gegaan met het burgemeestersreferendum. Gemeenten krijgen daardoor de mogelijkheid over de voordracht van een nieuwe burgemeester een referendum te organiseren. De VVD, die zich lang tegen het voorstel verzette, stemde toch unaniem voor.

bron: Trouw van 10 juli 2001

- 2p ○ 2 De partijen die voor het wetsvoorstel uit tekst 1 hebben gestemd, zien voordelen in het houden van een referendum. Andere partijen zijn het daar niet mee eens.
→ Noem een voordeel en een nadeel van een referendum.
Doe het zo:
Een voordeel is...
Een nadeel is...
- 1p ● 3 Hieronder volgt een drietal uitspraken op grond van tekst 1.
- 1 De partijen uit de sociaal-democratische stroming stemden **voor** het wetsvoorstel.
 - 2 De partijen uit de christen-democratische stroming stemden **voor** het wetsvoorstel.
 - 3 De partijen uit de liberale stroming stemden **tegen** het wetsvoorstel.
- Welke uitspraak is juist of welke uitspraken zijn juist?
- A alleen uitspraak 1
 - B uitspraak 1 en 2
 - C uitspraak 1 en 3
 - D uitspraak 2 en 3
- 1p ● 4 Het wetsvoorstel uit tekst 1 is aangenomen in de Eerste Kamer.
Wat gebeurt er vervolgens met deze door de Eerste Kamer aangenomen wet?
De wet gaat
- A naar de ministerraad en die bekijkt of de wet uitgevoerd kan worden.
 - B naar de Tweede Kamer om in stemming gebracht te worden.
 - C naar elke gemeente om te kijken of de wet uitvoerbaar is.
 - D ter ondertekening naar de Koningin.

- 1p ● 5 De wet uit tekst 1 geeft gemeenten de gelegenheid een referendum te organiseren om met een voordracht te komen voor een nieuwe burgemeester.
Wie beslist of wie beslissen uiteindelijk of er in de gemeente een referendum gehouden gaat worden?
- A burgemeester en wethouders
 - B de burgemeester
 - C de gemeenteambtenaren
 - D de gemeenteraad

tekst 2

Brinkhorst stelt MKZ-keuring verplicht

Den Haag(ANP)–Minister Brinkhorst (Landbouw) stelt een maandelijkse MKZ-keuring van alle kalveren, schapen en geiten verplicht. Wie geen ‘MKZ-verklaring’ heeft, mag vanaf 5 augustus geen dieren meer houden. Dat heeft de minister bekendgemaakt.

De dieren moeten elke vier weken door een dierenarts worden onderzocht en de kosten zijn voor de veehouder.

Landbouworganisatie LTO-Nederland noemt de maatregel een "absoluut dwaze, belachelijke vertoning."

Voorzitter R. Boersma van de LTO-vakgroep schapenhouders (30.000 leden) zegt nog nooit zoiets geks meegemaakt te hebben.

"Mond- en klauwzeer is bij schapen niet te zien; een dierenarts kan alleen maar rapporteren: ik zie niets." Tweede-Kamerleden hebben aangekondigd vragen te willen stellen.

naar: de Amersfoortse Courant van 10 juli 2001

- 1p ● 6 LTO-Nederland is een voorbeeld van een belangenvereniging.
Wat kan LTO-Nederland (zie tekst 2) doen om het besluit van de minister te beïnvloeden?
- A De leden verplichten de maatregel niet uit te voeren.
 - B Een debat met de minister in de Tweede Kamer voeren.
 - C Het vertrouwen in de minister opzeggen, zodat hij moet aftreden.
 - D Openlijk actie voeren, bijvoorbeeld demonstreren op het Binnenhof.
- 1p ● 7 De minister uit tekst 2 maakt deel uit van één van de drie bestaande machten. Deze machten zouden van elkaar gescheiden moeten zijn, maar dat is niet helemaal het geval.
Welke twee machten zijn in Nederland niet zuiver gescheiden?
- A de rechtelijke macht en de uitvoerende macht
 - B de rechtelijke macht en de wetgevende macht
 - C de wetgevende macht en de uitvoerende macht

- 1p ● 8 Volgens tekst 2 willen Tweede-Kamerleden vragen aan de minister stellen. Welke Tweede-Kamerleden hebben met hun vragen waarschijnlijk de meeste invloed op de minister?
- A Alle leden van de Tweede Kamer hebben evenveel invloed.
 - B Tweede-Kamerleden hebben geen invloed op het beleid van de minister, want deze mag zelf het beleid bepalen.
 - C Tweede-Kamerleden van de oppositiepartijen hebben de meeste invloed.
 - D Tweede-Kamerleden van de regeringspartijen hebben de meeste invloed.
- 2p ○ 9 Niet elke belangenvereniging heeft een even grote invloed op de politiek. De ene groep heeft meer mogelijkheden dan de andere. Een van de verschillen is dat een groep gemakkelijke toegang heeft tot de media.
- Noem twee andere redenen waarom de ene groep een grotere invloed heeft op het politieke besluitvormingsproces dan de andere.
- 1p ● 10 Welke taak van politieke partijen herken je in tekst 2?
- A Het aansluiten bij bepaalde standpunten van maatschappelijke organisaties.
 - B Het contact houden met hun eigen bewindslieden.
 - C Het formuleren van een partijprogramma.
 - D Het uitoefenen van invloed op mensen in politieke functies.
- 1p ● 11 In tekst 2 staat dat Tweede-Kamerleden vragen aan de minister wilden stellen. De vakantie was net ingegaan en de Tweede Kamer zou niet meer bij elkaar komen. Welk recht heeft de Tweede Kamer in deze situatie?
- A De Tweede Kamer mag besluiten de maatregel uit tekst 2 op te houden, totdat overleg heeft plaatsgevonden.
 - B De Tweede Kamer mag de minister terugroepen van vakantie voor overleg in de Tweede Kamer.
 - C De Tweede Kamer mag nu zelfstandig wijzigingen in de maatregel aanbrengen.
 - D De voorzitter van de Tweede Kamer mag overleggen met de minister over de te volgen koers.
- 1p ● 12 De bestrijding van mond- en klauwzeer (zie tekst 2) is een politiek probleem geworden. Waarom is er sprake van een politiek probleem?
- Het is een politiek probleem, omdat
- A de media er aandacht aan besteden.
 - B de mensen een oplossing wensen van de overheid.
 - C een belangenorganisatie zich ermee bemoeit.
 - D ook andere landen erbij betrokken zijn.
- 1p ● 13 Alle politieke stromingen hebben uitgangspunten. Vanuit deze uitgangspunten proberen ze tot oplossingen te komen voor maatschappelijke problemen. Welke politieke stroming heeft **geen** herkenbare uitgangspunten als het gaat om het aanpakken van problemen zoals die in tekst 2?
- A de christen-democratische stroming
 - B de liberale stroming
 - C de rechts-extremistische stroming
 - D de sociaal-democratische stroming

tekst 3

Maatregel minder streng

Na overleg met LTO-Nederland heeft minister Brinkhorst besloten dat de maandelijkse MKZ-keuring van schapen en geiten niet doorgaat (zie tekst 2). Alleen bij de aankoop van nieuw vee wordt de keuring verplicht gesteld. De maandelijkse keuring van kalveren blijft wel van kracht.

naar: de Zwolse Courant van 14 juli 2001

- 1p ● 14 Welk politiek verschijnsel herken je in tekst 3?
- A belangenverstrengeling bij de minister
 - B de verplichting tot overleg met maatschappelijke organisaties
 - C een compromis
 - D het recht van amendement van LTO-Nederland

tekst 4

Controle op veiligheid veel strenger

Naar aanleiding van verschillende rampen die Nederland hebben getroffen, heeft het kabinet een vijftigtal actiepunten opgesteld. Gebleken is dat de bestaande regelgeving over het algemeen goed is, maar dat de naleving onvoldoende is. De door de gemeente opgestelde rampenplannen zullen voortaan door het Rijk getoetst worden. Het ministerie van VROM krijgt het toezicht op de bouwregels van alle gebouwen. Niet alleen eigenaren van bijvoorbeeld horecagelegenheden moeten de regels beter naleven, maar zeker ook de gemeente, zo stelt het kabinet.

naar: de Haagsche Courant van 17 juli 2001

- 1p ● 15 Wie gaat of wie gaan de rampenplannen uit tekst 4 controleren en wie is of wie zijn daar verantwoordelijk voor?

Controle gebeurt door:

- A ambtenaren
- B een minister
- C een minister
- D Tweede-Kamerleden

Onder verantwoordelijkheid van:

- een minister
- ambtenaren
- de koningin
- een staatssecretaris

- 2p ○ 16 Het kabinet stelt dat de regelgeving ten aanzien van veiligheid op zich wel goed is, zie tekst 4.
Maatschappijleer kent een drietal invalshoeken: politiek-juridisch, sociaal-economisch en sociaal-cultureel.
→ Welke invalshoek heeft het kabinet in tekst 4 als uitgangspunt genomen? Geef een argument voor je antwoord.

Doe het zo:

De invalshoek is..., want...

tekst 5

Demonstratie voor proefdiervrije milieutesten

Den Haag- Circa zeventig aanhangers van actiegroep Proefdiervrij demonstreerden voor het ministerie van VROM. Proefdiervrij is boos, omdat de milieuvriendelijkheid van wasmiddelen op vissen wordt getest.

bron: Provinciale Zeeuwse Courant van 17 juli 2001

- 1p ● 17 Welke politieke partij zal zich het beste herkennen in de boosheid van Proefdiervrij uit tekst 5?
- A GroenLinks
 - B LPF (Lijst Pim Fortuyn)
 - C SGP
 - D VVD

tekst 6

Reality-tv zonder zwaailicht

Aart Zeeman, het NCRV-gezicht van Netwerk, presenteert ook 'Het blauwe oog', een nieuwe, elfdelige documentaireserie over de politie.

"Waarom het zoveelste programma over de politie?"

"Op televisie wordt nauwelijks serieus aandacht besteed aan het thema veiligheid, terwijl het toch als heel belangrijk wordt gezien in de samenleving. De programma's die er zijn, zijn te eenzijdig, te sensationeel."

bron: de Volkskrant van 22 juni 2001

- 1p ● **18** Op welke manier probeert de NCRV zich, volgens tekst 6, te onderscheiden van andere omroepen? Dit gebeurt door
- A** de manier waarop de NCRV zich laat leiden door de publieke opinie.
 - B** de manier waarop de NCRV zich presenteert.
 - C** het accent dat de NCRV legt op amusement.
 - D** zich op een zo breed mogelijke doelgroep te richten.

Premier Kok 'betreurt' citeren Beatrix

Premier Kok betreurt het dat enkele gasten op de bijeenkomst van het Genootschap van Hoofdredacteuren rechtstreeks uit een vertrouwelijk gesprek met Koningin Beatrix hebben geciteerd. Enkele dagbladen publiceerden daags na de bijeenkomst over de kritiek die de Koningin zou hebben geuit op de rol van de media. Tijdens dat gesprek zou de term 'de leugen regeert' zijn gevallen. De premier adviseert hoofdredacties om zich in de toekomst te houden aan de gedragslijn uit gesprekken met de Koningin niet te citeren.

bron: De Telegraaf van 4 december 1999

- 1p ● **19** Premier Kok vindt dat de kranten de inhoud van een vertrouwelijk gesprek met de Koningin niet moeten publiceren.
Waarom kan premier Kok dit soort publicaties niet verbieden?
Hij kan dat niet, omdat
- A** dit probleem nog niet in de Eerste Kamer is behandeld.
 - B** eerst de Kamervragen beantwoord moesten worden.
 - C** hij geen toestemming heeft van de Tweede Kamer.
 - D** in de grondwet het recht op persvrijheid is opgenomen.
- 1p ● **20** Hoe heet het als de overheid van tevoren verbiedt om iets te publiceren?
- A** censuur
 - B** indoctrinatie
 - C** manipulatie
 - D** redactioneel bewerken
- 1p ● **21** Op 2 februari 2002 trouwde kroonprins Willem Alexander met Máxima. Deze gebeurtenis werd volledig uitgezonden op de televisie.
Waarom heeft de NOS deze gebeurtenis op televisie uitgezonden en niet, bijvoorbeeld, de KRO?
- A** De KRO heeft onvoldoende geld geboden om de uitzendrechten te krijgen.
 - B** De KRO is een commerciële omroep en die mogen dit soort programma's niet maken.
 - C** De NOS is een staatsomroep en heeft daarom de rechten gekregen.
 - D** De NOS kreeg volgens de Mediawet deze taak opgedragen.

tekst 8

Formula to death VS-'95

Arts Nicolette Sheridan onderzoekt de oorzaak van het uitbreken van het Ebola-virus, maar wordt van hogerhand tegengewerkt. Slecht gemaakte, voorspelbare thriller van Armand Mastroianni.

bron: de Gelderlander van 16 juni 2001

- 1p ● **22** Welke functie van de media herken je in tekst 8?
De filmrubriek heeft een
- A** agendafunctie.
 - B** amuserende functie.
 - C** onderwijsfunctie.
 - D** opiniërende functie.

tekst 9

Tv-kijkers bepalen spel Eindhoven

Eindhoven- Eerste divisieclub Eindhoven heeft een contract getekend met tv-producent ID&Dtv om een programma te maken waardoor kijkers het verloop van een voetbalwedstrijd mede kunnen bepalen. In de programmareeks kunnen kijkers voor de wedstrijd hun mening geven over de opstelling. Als een wedstrijd van de voetbalclub op tv te zien is, kunnen kijkers via Internet meteen advies geven aan de trainer. De trainer, Leon Vlemmings, heeft zich akkoord verklaard met de bemoeizucht.

bron: Algemeen Dagblad van 16 juni 2001

- 1p ● **23** Massacommunicatie heeft verschillende kenmerken.
Aan welk bezwaar van de massamedia probeert men in tekst 9 tegemoet te komen?
- A** Er is sprake van één zender.
 - B** Er is sprake van eenrichtingsverkeer.
 - C** Men kijkt alleen naar speciale doelgroepen.
 - D** Men richt zich op een groot publiek.
- 1p ● **24** Sommige kranten en omroepen richten zich op een vergelijkbare doelgroep.
Welke omroep past het beste bij welke krant?
omroep	krant
A NCRV	Trouw
B SBS 6	NRC-Handelsblad
C VARA	Reformatorisch Dagblad
D VPRO	De Telegraaf

- 1p ● **25** In Nederland zijn er veel praatprogramma's (talkshows) op de televisie. Soms gaan die over hetzelfde onderwerp.
In juni 2001 ging er een abortusboot naar Ierland en dit onderwerp werd veel op de televisie besproken. Niet elk programma deed dat op dezelfde manier.
Welk uitgangspunt van de zendgemachtigden zal bij het onderwerp abortus het belangrijkste zijn?
- A** de identiteit of levensbeschouwing van de zendgemachtigde
 - B** de kijkdichtheid van het programma
 - C** het opleidingsniveau van de kijker

tekst 10

tekst 11

<p>Nederlander voelt zich veiliger</p> <p>Nederlanders voelen zich iets veiliger dan de afgelopen jaren. 34 procent van de bevolking geeft aan zich wel eens onveilig te voelen. In voorgaande jaren lag dat percentage vaak boven de 35 procent.</p>	<p>Nederland nog steeds onveilig</p> <p>Nederland blijft een onveilig land. Een aanzienlijk aantal Nederlanders, zo'n 34 procent, voelt zich onveilig.</p>
--	---

naar: Trouw van 21 juni 2001

naar: De Telegraaf van 21 juni 2001

- 1p ● **26** Beide kranten ontlenen hun conclusies in de kop aan hetzelfde onderzoek. Toch zijn de conclusies verschillend.
Welke tekst komt het meest objectief over?
- A** Geen van beide teksten, want de conclusies zijn niet op feiten gebaseerd.
 - B** Tekst 10, want die baseert zich op feiten.
 - C** Tekst 11, want mensen herkennen zich in die conclusie.
 - D** Beide teksten, want beide conclusies zijn juist.
- 1p ● **27** Niet alle mensen nemen alles op dezelfde manier waar.
Op grond waarvan zullen veel mensen zich herkennen in de conclusie van tekst 11?
Op grond van
- A** het feit dat mensen niet goed lezen wat er eigenlijk staat.
 - B** het objectief waarnemen van de werkelijkheid.
 - C** het waarnemen vanuit het eigen referentiekader.

<p>Tachtig procent van de treinen rijdt op tijd</p>	<p>Interview</p> <p>Vraag: "Mijnheer, u staat nu in de file. Waarom gaat u niet met het openbaar vervoer?" Antwoord: "Ik ga nooit met de trein, want die rijden toch niet."</p>
--	--

- 1p ● **28** Welke conclusie kun je trekken uit de teksten 12 en 13?
Bij de ondervraagde mijnheer in tekst 13 is
- A een objectief beeld van de werkelijkheid ontstaan.
 - B een verborgen boodschap blijven hangen.
 - C een vooroordeel ontstaan.
- 1p ● **29** De Nederlandse Spoorwegen zijn veelvuldig in het nieuws geweest. Op de televisie, de radio en in de kranten wordt regelmatig verslag gedaan over de problemen bij de NS. Vertragingen, demonstraties, stakingen, computerstoringen enzovoort worden uitgebreid als nieuws gebracht. De media beïnvloeden de beeldvorming van de werkelijkheid. Op welke wijze wordt de werkelijkheid, in dit voorbeeld, tamelijk negatief beïnvloed?
- A door de eenzijdige berichtgeving
 - B door de objectiviteit van de berichtgeving
 - C door geen aandacht te besteden aan de selectieve perceptie

<p>20.30 SBS 6 Death Warrant (USA 1990, Actie)</p> <p>Hoofdrollen: Jean-Claude van Damme, Robert Guillame, Cynthia Gibb. Louis Burke moet als undercoveragent infiltreren in de gevangenis om er achter te komen hoe een moordenaarsbende daar te werk gaat.</p>

bron: Spits van 13 juli 2001

- 1p ● **30** In de film uit tekst 14 komt veel geweld voor. Welke theorie verklaart waarom door dit soort films mensen gaan denken dat het gebruik van geweld normaal is?
- A de agendatheorie
 - B de injectienaaldtheorie
 - C de selectieve-perceptietheorie
 - D de theorie van de televisie als betekenisverlener

tekst 15

12 uur Radio Nieuwsdienst

De economische groei staat op hetzelfde niveau als acht jaar geleden. De groei van 1,6% is duidelijk lager dan de voorspelde 2%. Bekende economen hadden al aangegeven dat de groei beduidend lager zou uitkomen. Producenten reageerden daarop met reorganisaties om hun kosten te drukken. Als reactie op al dit nieuws blijken consumenten het tweede kwartaal veel minder besteed te hebben dan oorspronkelijk gepland was.
De beurs in Amsterdam staat naar aanleiding van het negatieve nieuws fors lager.

naar: het radionieuws van 12.00 uur van Radio 538 van 13 juli 2001

- 1p ● 31 Welke beïnvloedingstheorie van de massamedia herken je in tekst 15?
- A de agendatheorie
 - B de injectienaaldtheorie
 - C de multi-step-flow-theorie
 - D de selectieve-perceptietheorie

tekst 16

<http://www.telecomadvies.nl/Overig/gidsen>
<http://intranet.citogroep.nl/>
<http://www.experia.co.uk/>
<http://www.startpagina.nl/>
<http://teletekst.nos.nl/cgi-bin/tt/nos/page/o/m/i/s3/201>
<http://www.overheid.nl/404.htm>

bron:

- 1p ● 32 Als je een maatschappijleerexamen van 10 jaar geleden zou bekijken, zou je de verwijzingen uit tekst 16 niet tegenkomen.
Waar zijn de verwijzingen uit tekst 16 een goed voorbeeld van?
- A Van de beperkte mogelijkheden van informatietechnologie.
 - B Van de versterkte positie van bestaande (traditionele) informatiebronnen.
 - C Van het afnemen van de pluriformiteit van de informatiebronnen.
 - D Van het gemak waarmee informatie opgevraagd kan worden.
- 1p ● 33 Welke twee media passen het beste bij elkaar?
zendgemachtigde	krant
A BNN	Eindhovens Dagblad
B De Westlandsche Omroep Stichting	Het Algemeen Dagblad
C Omroep Friesland	De Leeuwarder Courant
D Sky Radio	Rotterdams Dagblad

tekst 17

Commissariaat: fusies verbieden

Het Commissariaat voor de Media moet fusies kunnen verbieden als de informatievoorziening te veel in de handen van één bedrijf komt. Dat voorstel gaat PvdA-Tweede-Kamerlid Marja Wagenaar maandag doen tijdens het mediadebat. "Als de pluriformiteit afneemt, is dat de dood voor een democratie."

bron: *Algemeen Dagblad van 21 november 2001*

- 1p ● **34** Welk gevaar ziet het Tweede-Kamerlid in tekst 17 ontstaan als de informatievoorziening te veel in handen komt van één bedrijf?
- A te grote concurrentie
 - B te grote persconcentratie
 - C te grote versnippering van de nieuwsvoorziening
 - D vermindering van lobbymogelijkheden

tekst 18

Friezin liet geitjes maanden onderduiken

Morra- De boerderij van Rita Visser in het Friese gehucht Morra dreigt voor de tweede keer geruimd te worden door de Algemene Inspectie Dienst, omdat de hobbyboerin vijf van haar geitjes heeft laten onderduiken. In verband met de mond- en klauwzeercrisis werden in april al haar dieren afgemaakt. Alleen haar vijf Angorageitjes had Rita stiekem achtergehouden. Als Rita niet vertelt waar haar geitjes zijn geweest, worden al haar dieren afgemaakt.

bron: *De Telegraaf van 13 juli 2001*

- 1p ● **35** Tekst 18 stond in De Telegraaf. Welke omroep (zender) besteedt aandacht aan onderwerpen als die in tekst 18 en waarom?
- A CNN, want het is nieuws voor een zeer breed publiek.
 - B KRO, want die richt zich op dezelfde doelgroep als De Telegraaf.
 - C NPS, want het is een onderwerp met een culturele achtergrond.
 - D SBS 6, want die richt zich ook op het brengen van amusant, klein en lokaal nieuws.

Dakloos in een rechtsstaat: een onuitstaanbaar probleem

Het is eigenlijk onuitstaanbaar, maar in alle grote steden leven daklozen. Dat zou toch niet hoeven in onze tijd van welvaart? Onze regering erkent al sinds begin vorige eeuw het recht van iedereen op onderdak. Toch is er altijd een groep mensen die buiten de boot valt. Kan dat nou echt niet anders? Geldt de verzorgingsstaat niet voor hen?

Daklozen, bedelaars en zwervers zijn er altijd geweest. Zeker enkele eeuwen terug hoorden ze bij het normale straatbeeld. Een oorlog, een mislukte oogst of een epidemie kon mensen al snel dakloos maken.

Nu we in een verzorgingsstaat leven, zou armoede niet meer hoeven voor te komen. Maar dat klopt niet. In 1998 werd de armoede in ons land nog eens onderzocht. Uit dit onderzoek kwam vast te staan dat in 22.000 huishoudens soms niet genoeg eten is. Daar wordt dus af en toe honger geleden. Bovendien leven arme mensen gemiddeld drieënhalve jaar korter dan gezonde mensen. De meeste armoede in ons land is onzichtbaar. We noemen dat stille armoede. Het gaat om mensen die in huis geen lampen aandoen of de verwarming uitzetten om te bezuinigen op de energierekening. Die geen verjaardagsfeestjes geven, omdat ze dat niet kunnen betalen. Die niet op vakantie gaan. Jaar in jaar uit. Soms neemt armoede meer zichtbare vormen aan. Dan hebben we het over zwervers, dak- en thuislozen. En daar maken de bestuurders van ons land zich zorgen over.

Hopeloos

Mensen reageren meestal op twee manieren op daklozen: of ze worden kwaad of ze hebben medelijden. Kwaad, omdat het toch niet nodig lijkt om in onze maatschappij met zijn beroemde systeem van 'sociale zekerheid' een zwervend bestaan te leiden. Meelevend, omdat iedereen ziet dat daklozen een triest bestaan leiden. Het is duidelijk dat de meesten er niet voor gekozen hebben. Als je het levensverhaal van daklozen hoort, wordt het meteen duidelijk: meestal is het een samenloop van omstandigheden waardoor iemand dakloos wordt. Een scheiding, huurachterstand gevolgd door huisuitzetting, psychische problemen en geen familie die voor opvang zorgt, schulden als gevolg van verslaving aan drank, gokautomaten of drugs. Ook ontslag of ziekte kan iemand ver laten terugvallen. Een dakloze komt in een vrij hopeloze positie terecht. Dat kun je lezen in het bijgaande gedicht van een dakloze, dat in de daklozenkrant van Amsterdam heeft gestaan.

tekst 20

Dakloos ... geen adres.
Geen adres, geen uitkering.
Geen uitkering, geen eten.
Geen adres, geen bankrekening.
Geen bankrekening, geen uitkering.
Geen uitkering, geen eten, geen eten,
maakt ziek.
Geen adres, geen verzekering.
Geen verzekering, geen arts.
Geen arts, geen hulp bij ziekte.
Geen adres, geen inschrijving bij
arbeidsbureau.
Geen inschrijving bij arbeidsbureau,
geen werk.
Geen werk, geen geld.
Geen geld, geen eten.
Geen adres, geen inschrijving voor
woning.
Geen inschrijving voor woning, geen
adres.
Geen adres, dakloos.
Snapt u het nog?

tekst 21

Niet in mijn achtertuin

Eigenlijk wil iedereen graag dat de opvang van daklozen goed geregeld wordt, maar als het erop aankomt, geldt hier heel sterk het NIMBY- verschijnsel. Dit letterwoord staat voor Not In My Back Yard. Opvang regelen is prima, maar niet in mijn 'achtertuin'. Niemand wenst opvang van daklozen in zijn eigen buurt. Alleen al de aanwezigheid van zwervers of daklozen roept bij mensen een gevoel van onveiligheid op. Men schijnt niet te beseffen dat de dakloze zelf in een nog veel onveiligere wereld leeft. Gemeenten zijn ook bang om een al te goede opvang te regelen. Men is bang dat daar een aanzuigende werking van uitgaat. Als bijvoorbeeld Tilburg een prachtig project voor daklozen opzet, zou dit daklozen uit Rotterdam kunnen aantrekken. Wat dat betreft is er sinds de middeleeuwen nog niet veel veranderd.

naar: www.blikopener.nl

- 2p ○ **36** In het gedicht (tekst 20) staat dat het niet hebben van een vast adres leidt tot grote problemen.
Maatschappijleer kent drie invalshoeken om problemen te bekijken: politiek-juridisch, sociaal-economisch en sociaal-cultureel.
→ Vanuit welke invalshoek zijn de grote problemen uit het gedicht te verklaren? Geef daar een argument bij.
Doe het zo:
De invalshoek is de...
Een argument is...
- 4p ○ **37** Men vindt dat iedereen een dak boven zijn hoofd zou moeten hebben, maar dat lukt niet iedereen.
→ Het daklozenprobleem is een politiek probleem. Geef daarvoor twee redenen en citeer uit tekst 19 en 21 telkens een zin die naar de redenen verwijst.
Doe het zo:
Het is een politiek probleem, omdat
Reden 1: ..., citaat uit tekst 19:..., citaat uit tekst 21: ...
Reden 2: ..., citaat uit tekst 19:..., citaat uit tekst 21: ...
- 1p ● **38** Niet elke politieke stroming wil het probleem op dezelfde manier aanpakken.
Welke uitspraak is juist als het gaat over de aanpak van het daklozenprobleem?
A De christen-democratische stroming ziet bij de aanpak een belangrijke rol voor maatschappelijke organisaties weggelegd.
B De ecologische stroming ziet bij de aanpak een belangrijke rol voor de vrije-marktwerking.
C De liberale stroming ziet subsidieverstrekking als antwoord op dit probleem.
D De sociaal-democratische stroming ziet persoonlijk initiatief van de dakloze als beste aanpak.
- 4p ○ **39** In de politiek zijn verschillende politieke stromingen te onderscheiden.
→ Welke politieke stroming zal zich het meest bij de verzorgingsstaat betrokken voelen en waarom?
→ Welke tekst is daar het duidelijkst in? Verklaar je antwoord.
Doe het zo:
1 De politieke stroming is...
2 De reden is...
3 Tekst ... past het duidelijkst bij deze stroming, omdat...
- 1p ○ **40** Gebruik bij deze vraag de informatie uit tekst 19, 20 en 21.
→ In welke fase van het politieke besluitvormingsproces bevindt zich het daklozenprobleem volgens deze drie teksten?
- 2p ○ **41** → Welke groep, daklozen of andere burgers, heeft meer machtsmiddelen om op te komen voor hun belangen? Leg je antwoord uit.
Doe het zo:
Daklozen hebben meer machtsmiddelen dan andere burgers, omdat...
of
Andere burgers hebben meer machtsmiddelen dan daklozen, omdat...

- 1p ● **42** In welke tekst komt het meest duidelijk naar voren dat mensen die zelf **niet** dakloos zijn, geneigd zijn hun eigen referentiekader als uitgangspunt te nemen bij de oplossing van het daklozenprobleem?
- A** In tekst 19, want in deze tekst wordt het probleem duidelijk gesignaleerd.
 - B** In tekst 19, want in deze tekst staat objectieve informatie.
 - C** In tekst 20, want in deze tekst geeft een dakloze zelf het probleem aan.
 - D** In tekst 21, want in deze tekst wordt aangegeven dat hun mening door persoonlijke waarden wordt beïnvloed.
- 2p ○ **43** Niet iedereen denkt hetzelfde over het daklozenprobleem.
- Beargumenteer op logische wijze je eigen mening over het daklozenprobleem en verwijs daarbij naar minstens één principe van de Nederlandse rechtsstaat.
Gebruik minstens 40 woorden en hoogstens 95 woorden.